

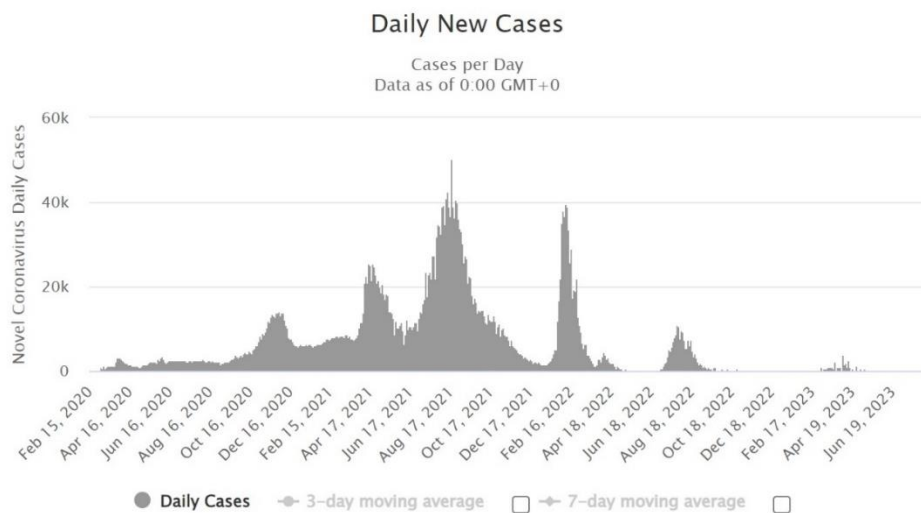

نامه به سردبیر: پایان موقت کووید ۱۹

جلیل رجبی، گروه عفونی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی آجا

سردبیر محترم

سازمان جهانی بهداشت در ماه می ۲۰۲۳ پایان پاندمی کووید ۱۹ را اعلام کرد. در پیام رئیس سازمان جهانی بهداشت آمده است که با افزایش مصونیت جمعی در اثر واکسیناسیون و ابتلا به بیماری، کاهش میزان مرگ و میر و کاهش فشار بر سیستم های بهداشتی و با توجه به اینکه بیش از یک سال است که همه گیری در یک روند نزولی قرار دارد، کووید-۱۹ دیگر یک وضعیت اضطراری بهداشت عمومی جهانی نیست. این روند به بیشتر کشورها این امکان را داده است که به زندگی قبل از کووید-۱۹ بازگردند. بر اساس داده های رسمی سازمان ملل متحد، از ابتدای شروع پاندمی نزدیک به ۷ میلیون نفر در سراسر جهان بر اثر این ویروس جان خود را از دست داده اند. هرچند تخمین زده می شود که تعداد واقعی کشته ها حداقل ۲۰ میلیون نفر است (۱). این رقم در مورد کشور ما ۷.۶ میلیون ابتلا و بیش از ۱۴۶ هزار فوتی بوده است (۲). برابر اعلام وزارت بهداشت، پیک موج هفتم بیماری در کشور ما مربوط به آبان ماه سال ۱۴۰۱ بود و مواردی از افزایش بیماری در اسفند ماه ۱۴۰۱ گزارش شده است که احتمالاً معادل موج هشتم بوده است (نمودار ۱).

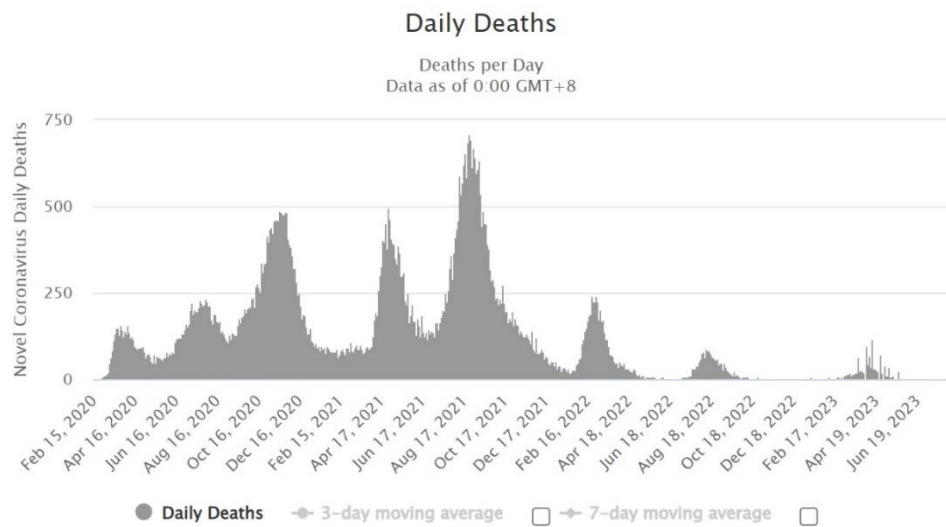

نمودار ۱: موج های بیماری کووید ۱۹ در ایران از ابتدا تا پایان فروردین ۱۴۰۲

بر اساس مشاهدات بنده و بسیاری از همکاران، در بین عموم مردم، عملاً از پایان پاندمی به پایان بیماری تعبیر می شود و متأسفانه این تفکر اشتباه نیز به بسیاری از همکاران شاغل در سیستم های بهداشتی و درمانی سرایت می کند. همانطور که در ابتدای این پاندمی، ساده انگاری بیش از حد این بیماری و بعضاً مصاحبه ها و دستورالعمل های غیر علمی از قبیل عدم استفاده فراگیر از ماسک منجر به گسترش بیش از حد بیماری و پیامدهای مرگبار آن شد. بر اساس گفته دبیرکل سازمان جهانی بهداشت، هنوز این خطر وجود دارد که یک نوع جدید ظاهر شود و باعث افزایش مجدد موارد شود. تغییر انتشار ویروس از پاندمی به اپیدمی به معنای محدودتر شدن گسترش بیماری و نه محو شدن بیماری است. هرچند در موج های آخر این بیماری، میزان

مرگ و میر از ۴ موج اول بیماری پایین تر بود (نمودار ۲)، اما کماکان این خطر در افراد با بیماری زمینه ای مطرح است و هنوز ناشناخته های زیادی در مورد این بیماری وجود دارد.

نمودار ۲: موارد مرگ ناشی از کووید ۱۹ از ابتدا تا پایان فروردین ۱۴۰۲

در طی یک قرن گذشته، پاندمی های مختلفی به وقوع پیوسته که بعد از کنترل نسبی، از حالت پاندمی به اپیدمی تبدیل شده است که تاکنون نیز ادامه دارد. مثال برجسته آن پاندمی آنفولانزای اسپانیایی است که با حدود ۵۰ میلیون مرگ در سراسر دنیا، تبدیل به اپیدمی شده و تا زمان حال نیز ادامه دارد. همچنین سایر انواع ویروس کرونا از جمله SARS¹ و MERS² در طول دو دهه گذشته در چندین کشور به وقوع پیوسته و با مرگ و میر قابل توجهی همراه بوده است. تغییرپذیری ژنوم ویروس ها و ایجاد سویه های جدید یک روند اجتناب ناپذیر است و در بسیاری از بیماری ها از جمله کرونا و آنفولانزا رخ می دهد. لذا لازم است که ضمن تبعیت از توصیه های وزارت بهداشت، مراقبت های پیشگیرانه در افراد دارای بیماری زمینه ای اعم از استفاده از ماسک در محل های شلوغ، واکسیناسیون سالانه علیه کرونا، رعایت فاصله اجتماعی و بهداشت دست همانند قبل ادامه پیدا کند.

References:

1. <https://www.who.int/europe/news/item/12-06-2023-with-the-international-public-health-emergency-ending--who-europe-launches-its-transition-plan-for-covid-19>
2. <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/iran>

¹ Severe acute respiratory syndrome

² Middle East respiratory syndrome